EESTI NOORSOOTÖÖTAJA EETIKAKOODEKS

Täname noorsootöötaja eetikakoodeksi väljatöötajaid!

Eesti noorsootöötaja eetikakoodeksi töörühm: Piret Eit (Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia), Eilika Mätas (Eesti Noorsootöötajate Kogu, Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia), Asso Viiding (Eesti Noorsootöötajate Kogu), Helen Siska (Eesti Noorsootöötajate Kogu), Elizaveta Cheremisina (Eesti Noorsootöötajate Kogu), Uku Visnapuu (Eesti täiskasvanute koolitaja eetika töörühm), Ilona Kivisik (Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA), Theresa Press (Noorsootöö ja Noorsoohariduse Arendamise Ühing), Birgit Villum (Tartu Ülikooli Narva kolledž), Jaanika Griin (Jõgeva Valla Noortekeskus), Kristina Masen (Eesti Noorsootöötajate Kogu), Eve Aasa (Saaremaa Noorsootöö Keskus), Kerttu Brandmeister (Tallinna Haridusamet), Krista Dreger (Pirita Vaba Aja Keskus), Annika Kallasmaa (Noorteühing Eesti 4H), Monika Kuuba (Võru Valla Kultuuri- ja Noorsootöökeskus), Kadi Laaneots (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus), Airi Park (Haridus- ja Teadusministeerium), Mehis Peegel (Muhu Noortekeskus), Teini Piibemaa (Nõmme Vaba Aja Keskus), Mai Pitsner (Haridus- ja Noorteamet / Tallinna Ülikool), Triin Sooäär (MTÜ Lastekaitse Liit), Anne-Ly Suvi (Harku vallavalitsus), Liis Särg (Viljandi Valla Noortekeskus, Eesti Noorsootöötajate Kogu), Kaarel Taimla (Haridus- ja Teadusministeerium), Helene Kristine Viita (Eesti Noorteühenduste Liit), Lianne Teder (Arengutoetajate ühing), Halliki Harro-Loit (Tartu Ülikooli eetikakeskus), Carmen Helene Raudmets (Tartu Ülikooli eetikakeskus), Margit Sutrop (Tartu Ülikooli eetikakeskus), Katrin Velbaum (Tartu Ülikooli eetikakeskus) ja Mari-Liis Nummert (Tartu Ülikooli eetikakeskus).

Täname ka kõiki noorsootöötajaid, kes avaliku tagasiside protsessi käigus kommentaaride ja ettepanekutega eetikakoodeksi valmimisele kaasa aitasid.

Kujundaja Maarja Roosi

Kaanekujunduses kasutatud pildi allikas on Freepik

Noorsootöötaja eetikakoodeksi ajakohastamist koordineeris Tartu Ülikooli eetikakeskus Haridus- ja Teadusministeeriumi toetusel.

TARTU ÜLIKOOL eetikakeskus 1632

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

Välja antud Tartus, 2026

CC BY 4.0

ISBN 978-9985-4-1519-1

EESSÕNA

Noorsootöötaja eetikakoodeksi eesmärk on piiritleda noorsootöötajate professionaalne väärtusruum Eestis. Koodeks väljendab nii noorsootöötaja professionaalseid väärtusi kui ka tegevuspõhimõtteid, aidates tal vastata küsimusele, mida noorsootöötajana teha ja milline noorsootöötaja olla.

Eetikakoodeks on mõeldud kõigile Eesti noorsootöötajatele (noorsootöötajad noortekeskustes, huvijuhid, KOV noorsootöö spetsialistid, laagrikasvatajad jt). Koodeksi rakendusala võib laieneda ka teistele noortevaldkonna ja sidusvaldkondade töötajatele (vabatahtlikud noortejuhid, huviringide juhendajad, noorteorganisatsioonide eestvedajad, noortevaldkonna eest vastutavad juhid jt).

Noorsootöötaja eetikakoodeks aitab kujundada noorsootöötaja professionaalseid väärtusi ja hoiakuid: võimaldab arendada eetikapädevust, toetab professionaalset arengut ja eneseanalüüsi ning suunab noorsootöötaja rolli väärtuskasvatajana. Koodeks on aluseks noorsootöötaja igapäevatöös esinevate olukordade ja eetiliste küsimuste analüüsimisel. Juhtumianalüüs võimaldab käsitleda praktikaid eetiliste valikute perspektiivist, tuvastada olulisi kaalutlusi ning leida põhjendatud lahendusi. Koodeksile tuginev juhtumianalüüs aitab arendada noorsootöötajate ja teiste valdkonna osapoolte eetilist tundlikkust ning toetab väärtuspõhise organisatsioonikultuuri kujunemist noorsootööasutustes ja noorsootöö valdkonna esindusorganisatsioonides.

Noorsootöötaja eetikakoodeks juhindub Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis, laste- ja noortevaldkonna seadustes ja Euroopa noorteinfo hartas nimetatud eetilistest põhimõtetest ning nüüdisaegsest õpikäsitusest. Eetikakoodeks toetub Noorsootöötaja kutse-eetikas (2002) väljendatud väärtustele ja tegevuspõhimõtetele.

Käesoleva eetikakoodeksi muutmine tulevikus toimub noorsootöötajate esindusorganisatsioonide initsiatiivil ja nõusolekul.

EESTI NOORSOOTÖÖTAJA EETIKAKOODEKS

Noorsootöötaja tegevuse eesmärk on koos noorega toetada tema kasvamist: suurendada eluga toimetuleku oskusi ja aidata kujuneda terviklikuks inimeseks. Noorsootöö keskmes on sellise keskkonna loomine, kus iga noor saab areneda oma vajadustest lähtuvalt. See tähendab võimalust katsetada, kogeda nii edu kui eksimusi, algatada ja ellu viia ideid ning õppida vastutuse võtmise kaudu oma tegevuse tulemusi analüüsima ja neist järeldusi tegema. Selle jaoks on oluline, et noorsootöötaja on usaldusväärne, avatud ja kaasav, pakub turvavõrgustikku ning lähtub oma tegevuses eetilistest juhistest ja seaduslikest raamidest.

Noorsootöötaja kutseoskuste hulka kuulub oskus märgata eetilisi probleeme ja valikukohti, teha kaalutletud otsuseid käitumise kohta ning vajadusel neid otsuseid selgitada. Hea noorsootöötaja lähtub oma töös dialoogilise suhtluskultuuri põhimõtetest, väärtustades kuulamist ja partnerlust.

Noorsootöötaja eetilise tegutsemise eelduseks on teda toetav organisatsioonikultuur ja väärtuspõhine juhtimine. Juhi ülesanne on luua avatud, õiglane, dialoogiline ja koostöine keskkond, mis toetab noorsootöötaja professionaalset ja moraalset arengut ning võimaldab järgida noosootöötaja kutse-eetikat.

1. Noorsootöö on usaldust loov ja hoidev

Selleks noorsootöötaja

1.1 püüab mõista noore elu tegelikkust, selle kujunemist ja mõjutegureid;

1.2 kuulab noort tähelepanelikult ja empaatiliselt;

1.3 lepib noorega kokku, millist tagasisidet ta vajab, ja annab seda ausal ning konstruktiivsel viisil, mis lähtub noore heaolust ning tema küpsusastmest;

1.4 peab kinni konfidentsiaalsuskokkulepetest ning teavitab noort info edastamisest teistele osapooltele kui noore olukord või käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu;

1.5 suhtlemisel jälgib, et ei suureneks noore haavatavus;

1.6 väljendab oma emotsioone noore suhtes siiralt ja lugupidavalt;

1.7 on suhtluse eesmärkides läbipaistev ega kasuta oma positsiooni isiklike (materiaalsete, emotsionaalsete, seksuaalsete vm) huvide rahuldamiseks;

1.8 teostab noorsootööd keskkonnas, mis on noorele vastuvõetav;

1.9 lähtub teadmuspõhistest meetoditest noorsootöös.

2. Noorsootöö on kaasav

Selleks noorsootöötaja

2.1 pakub noortele võrdväärseid võimalusi, nii tegevustes ja teenustes osalemiseks kui ka infole ligipääsuks;

2.2 rakendab võrdsust toetavaid praktikaid, väärtustades mitmekesisust, sh soo, usuliste veendumuste, seksuaalse sättumuse ja muude isikuomaduste erinevusi;

2.3 austab ning toetab noore õigust kujundada iseseisvalt oma religioosseid, poliitilisi ja muid maailmavaatelisi seisukohti (kui need ei kahjusta teda või teisi) ega suru peale oma vaateid;

2.4 võimestab noori oma vajadusi sõnastama ning neist lähtudes tegutsema;

2.5 toetab noorte eneseväljendust, arutelusid ja otsustusi;

2.6 arvestab tegevustes iga noore võimaluste ja erisustega;

2.7 toetab noori eesmärkide seadmisel, arendades neis eneseanalüüsi oskust;

2.8 otsib aktiivselt võimalusi koostööks kolleegidega, mitteformaalse ja formaalse hariduskogukonna osapooltega ning teiste valdkondade spetsialistidega.

3. Noorsootöö on turvaline

Selleks noorsootöötaja

3.1 arendab noortes oskust oma isiklikke piire kehtestada;

3.2 veendub, et noor ei jääks abita, kui ta seda vajab;

3.3 suunab noortegruppides grupiprotsesse;

3.4 püüab vähendada noorte riskikäitumist, kaalutledes, missugused meetodid on selleks tõhusaimad kaugemat ajaperspektiivi silmas pidades;

3.5 loob turvalise suhtluskultuuri, kus noored julgevad oma arvamust avaldada, erimeelsusi väljendada ja vigadest õppida;

3.6 kujundab ennetavalt selgeid ja kokkuleppel põhinevaid reegleid füüsilise kontakti kohta;

3.7 on tähelepanelik vaimse ja füüsilise vägivalla, kiusamise jms suhtes ning vajadusel sekkub sellesse;

3.8 sekkub sildistamise ja alandava kõneviisi kasutamise korral;

3.9 jälgib, et vaimne ja füüsiline keskkond oleks turvaline;

3.10 mõistab oma vastutuse piire ning vastutab oma tervikliku heaolu eest.

4. Noorsootöö eeldab kutsealast ja ühiskondlikku vastutust

Selleks noorsootöötaja

4.1 mõistab ning oskab noorsootöö põhimõtetele tuginedes selgitada olukordi, kus tema vastutus on suurem kui noorel;

4.2 leiab oma professionaalsete võimaluste ammendumisel tuge võrgustikutööst, et tagada endale või noorele vajalik abi;

4.3 põhjendab põrkuvate väärtuste ja lojaalsuskonfliktide korral oma otsuseid ja seisukohti asjassepuutuvatele osapooltele;

4.4 mõistab, et on eelkõige lojaalne noorele, seades suhtluses noore lähivõrgustikuga esikohale noore heaolu ja huvid;

4.5 eesmärgistab ja reflekteerib oma tegevust, võtab vastu konstruktiivset kriitikat ja õpib oma vigadest;

4.6 teeb enne olulisi noort puudutavaid otsuseid pingutusi vajaliku info saamiseks eri osapooltelt;

4.7 teadvustab topeltrollide ja -suhete tagajärgi ning käsitleb neid läbipaistvalt;

4.8 kindlustab tegevuste läbiviimisel ja külalisesinejate kaasamisel noorsootöö eetika põhiprintsiipide järgimise;

4.9 juhib tähelepanu kolleegi ebaeetilisele või ebaprofessionaalsele käitumisele ja otsib partnerlusel põhinevaid lahendusi.

ISBN 978-9985-4-1519-1